

POSTANOWIENIE

Ostróda, dnia 15 października 2020 r.

Sąd Rejonowy w Ostródzie I Wydział Cywilny

w następującym składzie:

Przewodniczący: sędzia Barbara Gobcewicz

Protokolant: staż. Klaudia Zażdżyk

po rozpoznaniu w dniu 15 października 2020 r. w Ostródzie

na rozprawie

sprawy z wniosku B. M., Z. M.

przy udziale (...) S.A. z siedzibą w G.

o ustanowienie służebności przesyłu

postanawia:

I. ustanowić na rzecz uczestnika postępowania (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w G. na nieruchomości wnioskodawców B. M. i Z. M., tj. na działce nr (...), położonej w miejscowości F., dla której w Sądzie Rejonowym w Ostródzie urządzona jest księga wieczysta nr (...) służebność przesyłu, której treścią jest:

- znoszenie istnienia posadowionych urządzeń przesyłowych w postaci elektroenergetycznej linii napowietrznej (...), wspartej na jednym słupie rozstawnym (...)wraz z przyłączami - o długości 6 m i szerokości pasa 3 m - jak zaznaczono w opinii biegłego inż. J. T. (1) kolorem granatowym na mapie z opinii z k. 578 akt i biegłej J. S. (1) kolorem pomarańczowym na mapie z opinii z k. 785 (k. 17 opinii) akt stanowiącymi integralną część niniejszego postanowienia,
- prawo wstępu i wjazdu wraz z niezbędnym sprzętem na nieruchomość obciążoną pracownikami uczestnika postępowania lub osób działających na jego zlecenie w zakresie niezbędnym do dokonywania konserwacji, przeglądów okresowych, remontów, modernizacji urządzeń przesyłowych, usuwania awarii, a także usuwania czynników zagrażających istnieniu przedmiotowej linii,

II. tytułem wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu o treści opisanej w punkcie I niniejszego postanowienia zasądzić od uczestnika postępowania (...) S.A. w G. solidarnie na rzecz wnioskodawców B. M. i Z. M. kwotę 595 zł (pięćset dziewięćdziesiąt pięć złotych) płatną w terminie 7 dni od uprawomocnienia się postanowienia, z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w przypadku opóźnienia w płatności - liczonymi od dnia wymagalności do dnia zapłaty,

III. oddalić wniosek w pozostałym zakresie,

IV. oddalić wniosek wnioskodawców i uczestnika postępowania o zasądzenie kosztów postępowania,

V. nakazuje ściągnąć od uczestnika postępowania na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Ostródzie kwotę 6.019,22 zł (sześć tysięcy dziewiętnaście złotych dwadzieścia dwa groszy) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

UZASADNIENIE

Wnioskodawcy B. M. i Z. M. wnieśli o ustanowienie, za jednorazowym wynagrodzeniem, służebności przesyłu na będącej ich własnością nieruchomości, tj. na działce gruntu oznaczonej numerem (...) położonej w miejscowości F., dla której w Sądzie Rejonowym w Ostródzie urządzona jest księga wieczysta nr (...) – na rzecz uczestnika (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w G.. Ponadto wnioskodawcy wskazali, że wzywali uczestnika do umownego ustanowienia służebności przesyłu, jednak zaproponowane wynagrodzenie w wysokości 2.000 zł nie zostało przez nich zaakceptowane.

Uczestnik postępowania (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G. wniósł o oddalenie wniosku w całości podnosząc zarzut zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu. Nadto wskazał, że wnioskodawcy nie podali wysokości żądanej kwoty w związku z tym uczestnik nie miał możliwości odnieść się do żądania (k. 65).

Zarówno wnioskodawcy, jak i uczestnik postępowania złożyli wnioski o zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych.

Sąd Rejonowy ustalił, co następuje:

Nieruchomość gruntowa oznaczona jako działka ewidencyjna o numerze (...) położona w miejscowości F., o powierzchni 1,34 ha stanowi na zasadzie ustawowej wspólności małżeńskiej własność B. M. i Z. M.. Dla w/w nieruchomości – łącznie z działkami nr (...) - w Sądzie Rejonowym w Ostródzie urządzona jest księga wieczysta nr (...). Wnioskodawcy w/w nieruchomość nabyli w dniu 29 marca 1979 r. na podstawie umowy przekazania gospodarstwa rolnego zawartej z rodzicami wnioskodawczyni - Z. Z. (1) i P. Z., którzy byli jej właścicielami od 1951 roku. Nieruchomość powyższa stanowi grunty orne (łącznie 0,39 ha), łąki trwałe (0,87 ha) i użytki rolne zabudowane budynkiem mieszkalnym i budynkami gospodarczymi (0,08 ha).

(okoliczność bezsporna, dowód: odpis z KW (...) - k. 51 - 54, umowa przekazania gospodarstwa i posiadania własności - k. 736 - 738, wypis z rejestru gruntów - k. 739, dokumenty - k. 740 - 748 z akt i dokumentów księgi wieczystej (...))

Na działce nr (...) położonej we wsi F. zlokalizowane są następujące urządzenia elektroenergetyczne:

1. linia napowietrzna (...) wykonana przewodami gołymi 3xAFL 6 - 70 mm⁽²⁾ relacji (...) M. - M., o numerze inwentarzowym (...), oparta na pojedynczym słupie – przelotowym, nieoznakowanym (według numeracji uczestnika – (...)); ma ona układ trójkątny, a rozstaw skrajnych przewodów w linii wynosi 2 m;

2. linia oświetlania drogowego na słupach linii napowietrznej (...) (przy czym uczestnik postępowania (...) S.A. nie jest właścicielem linii oświetleniowej),

3. linia napowietrzna (...) składająca się z:

- przyłącza napowietrzego (...) nad działką zasilanego z obwodu nr 1 linii napowietrznej, nr ciągu (...) - 01. Przyłącze zasila punkt przyłączeniowy (...);

- betonowego słupa rozkracznego – krańcowego ŻN – 9,

- przyłącza napowietrzego (...) nad działką wnioskodawców zasilane z obwodu nr 1 linii napowietrznej, nr ciągu (...).

W/w przyłącza zasilają punkty przyłączeniowe na działkach nr (...) przyłączami napowietrznymi, przewodami typu „warkocz”.

Linia napowietrzna (...) została przekazana do eksploatacji Zakładu (...) w 1967 roku. Poprzednim właścicielem linii były Zakłady (...) z siedzibą w B.. Linia ta wybudowana została znacznie wcześniej, tj. przed rokiem 1939. Z uwagi, iż

linia (...) istniała przed rokiem 1939, zatem i linia napowietrzna (...) lub jej fragment wraz z stacją transformatorową (...) musiała zostać oddana do eksploatacji znacznie wcześniej lub w tym samym roku, zatem przed wybudowaniem linii (...) – tj. przed rokiem 1939. Brak dokumentów, które w sposób jednoznaczny wskazywałyby, kiedy przed rokiem 1939 linie (...) i (...) były wybudowane i jaki był ich dokładny przebieg.

Linia (...) uległa przebudowie w latach 1973 - 1975, na nieruchomości ustawiony był słup pojedynczy, przelotowy – krańcowy ALA-10 nr (...), na którym podwieszona była linia napowietrzna wiejska zasilana ze stacji transformatorowej. Słup ten po 1978 roku – w 1989 roku - został wymieniony na rozkracny - krańcowy i przebieg linii (...) na działce nr (...) uległ zmianie – w tym znacznemu ograniczeniu. Słup zmienił swoje położenie, został zdemontowany i wymieniony na rozkracny, końcowy oraz przestawiony o ok. 3 m w kierunku jedni. Około 20 m linii napowietrznej (...) zostało nad nieruchomością nr (...) trwale zdemontowane. Nad nieruchomością pozostał jedynie ok. 6 metrowy odcinek linii oraz przyłącza napowietrzne wykonane przewodem typu „warkocz” do budynków. Z uwagi, iż lokalizacja słupa (...) zmieniła się o około 3 m w kierunku jezdnii, zatem przesunięcie miało miejsce w poprzek linii (...) i wykraczało poza dotychczasowy zakres przebiegu linii.

Linia (...) w okresie 40 lat również uległa przebudowie i w znacznym stopniu jej przebieg został ograniczony nad działką nr (...) – zdemontowano w 1989 roku ok. 160 m linii (odgałęzienie od linii (...)). Dotychczasowy słup rozkracny, odgałęźny został wymieniony na pojedynczy, przelotowy typu ŻN-12 nr (...), a linia pozostała w układzie trójkątnym. Przewody wymieniono na 3xAFI-6-70 mm⁽²⁾. Lokalizacja słupa w linii magistralnej (...) ze względów montażowych w 1989 roku uległa przesunięciu o ok. 1-2 m. Trasa linii magistralnej (...) nie uległa jednak zmianie. Zmiana ta nie spowodowała, iż linia (...) M. – M. wykraczała poza dotychczasowy zakres jej przebiegu.

Dnia 06 lutego 1990 roku dokonano odbioru prac polegających na remoncie kapitałnym linii (...) i linii (...) (opisanym powyżej). Od 1990 roku trasa linii (...) i linii (...) na w/w działce pozostają bez zmian.

Działka nr (...) położona we F. na charakter rolny. Z uwagi na umiejscowienie urządzeń elektroenergetycznych na nieruchomości wnioskodawców, ich konserwacja może odbywać się z wykorzystaniem sprzętu bezpośrednio z istniejących dróg biegnących wzdłuż granic tej działki.

Dla linii napowietrznych poniżej 110 kV nie rozważa się wpływu pola elektromagnetycznego na organizm człowieka i na środowisko. Ewentualne promieniowanie elektromagnetyczne od istniejącej linii napowietrznej (...) nie ma wpływu na organizm człowieka.

(dowód: opinia biegłego z zakresu elektroenergetyki J. T. (1) - k. 578, mapy k.570-574, opinie uzupełniające biegłego z zakresu elektroenergetyki J. T. (1) - k. 688 i 755, dokumentacja projektowa – k. 68 – 83, zeznania świadka M. W. – k. 814 – 814v.)

Powierzchnia pasa ograniczonego użytkowania dla linii (...) przy szerokości pasa 4 m (rozstaw przewodów 2 m + po 1 m od każdego skrajnego przewodu w każdą stronę) długości pomierzonej 70 m wynosi 280 m² z czego 4 m² to obszar trwałego wyłączenia związany z posadowieniem słupa elektroenergetycznego. Powierzchnia pasa ograniczonego użytkowania dla w/w linii wynosi więc 276 m². Obszar zajęty przez słup energetyczny – trwale wyłączony z użytkowania wynosi natomiast 4 m².

Powierzchnia pasa ograniczonego użytkowania dla linii (...) przy szerokości pasa 3 m długości pomierzonej 6 m wynosi 18 m², z czego 9 m² to obszar trwałego wyłączenia związany z posadowieniem słupa elektroenergetycznego. Powierzchnia pasa ograniczonego użytkowania dla w/w linii wynosi więc 9 m². Obszar zajęty przez słup energetyczny – trwale wyłączony z użytkowania wynosi natomiast 9 m².

Jednorazowe wynagrodzenie za użytkowanie części nieruchomości B. i Z. małżonków M.:

- o trwałym (słup energetyczny) i ograniczonym (powierzchnia 276 m²) sposobie korzystania z nieruchomości przez przedsiębiorstwo przesyłowe wynosi łącznie dla linii (...) - 335 zł,

- o trwałym (słup energetyczny) i ograniczonym (powierzchnia 9 m²) sposobie korzystania z nieruchomości przez przedsiębiorstwo przesyłowe wynosi łącznie dla linii (...) - 595 zł.

Tworzenie dojazdu na nieruchomość, przez którą przebiega linia jest bezcelowa. Istniejące słupy na działce nr (...) oraz przebieg linii (...) i (...) nie uniemożliwiają swobodnego korzystania z całej nieruchomości. Przebieg tych linii nie następuje w nowej lokalizacji lecz jest zaszczością, która istniała już (i to w szerszym zakresie) w momencie nabywania nieruchomości przez wnioskodawców i ich poprzedników prawnych.

(dowód: opinia biegłego geodety, rzeczoznawcy majątkowego J. S. (1) k. 785, częściowo opinia pierwotna – k. 349, opinia ustna biegłej J. S. (1) złożona na rozprawie w dniu 15 października 2020 r. – k. 814 v. – 815)

Pismem z dnia 21 października 2014 roku wnioskodawcy wezwali uczestnika postępowania do umownego ustanowienia służebności przesyłu na w/w nieruchomości za zapłatą jednorazowego wynagrodzenia.

Uczestnik, pismem z dnia 01 grudnia 2014 roku wyraził wolę polubownego załatwienia sprawy proponując wnioskodawcom wynagrodzenie jednorazowe za ustanowienie służebności przesyłu na należącej do nich nieruchomości w kwocie 2.000 zł.

(dowód: pismo wnioskodawców z dnia 21 października 2014 r. - k. 17-18, pismo uczestnika z dnia 01 grudnia 2014 roku - k. 19)

Zarządzeniem Ministra Energetyki z dnia 31 grudnia 1952 roku o nr 0/113, zmienionym zarządzeniem Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 28 lutego 1958 roku nr 23 utworzone zostało przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...). Następnie zarządzeniem Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 25 listopada 1958 roku nr 233 powyższe przedsiębiorstwo zostało połączone z Zakładami (...), z którego zarządzeniem Ministra Przemysłu z dnia 16 stycznia 1989 roku nr 48/ORG/89 zostało wyodrębnione przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) w O.. Zarządzeniem Ministra Przemysłu z dnia 09 lipca 1993 roku nr 203/Org/93 przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) w O. zostało przekształcone w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa – Zakład (...) Spółkę Akcyjną w O.. Następnie doszło do połączenia spółki (...) Spółka Akcyjna w G. i Zakładu (...) Spółki Akcyjnej w O.. Podmiotem przejmującym była (...) Spółka Akcyjna w G.. Spółka ta od 2005 roku działała pod firmą (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G.. (...) Spółka Akcyjna została przekształcona w Spółkę Akcyjną (...). Wówczas jedynym akcjonariuszem spółki był Skarb Państwa.

(...) S.A. w G. oraz jej poprzednicy podejmowali w stosunku do urządzeń przesyłowych znajdujących się na działce nr (...) położonej we F. czynności związane z ich eksploatacją, modernizacją, naprawą, konserwacją, bieżącymi remontami i przebudową zgodnie z ich przeznaczeniem. W/w czynności wykonywane były bez żadnego wcześniejszego uzgodnienia z właścicielami nieruchomości, czy też prośbą o wyrażenie zgody na udostępnienie działki. Czynnościami tymi niezmiennie zajmował się Rejon Energetyczny O., obecnie Rejon (...) O., gdzie znajdowała się dokumentacja linii energetycznych, który utrzymaniem zajmował się w/w Rejon Energetyczny. W 1995 roku dokumenty dotyczące linii średniego napięcia zostały przekazane do Zakładu (...) S.A. w O.. Dokumentacja linii niskiego napięcia została przekazana z O. do O. w latach 2004 - 2005. W 1989 roku kiedy z Zakładów (...) w B. wyodrębnione zostało przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) w O. nie były sporządzane szczegółowe protokoły przekazania poszczególnych linii energetycznych, które podlegały pod Rejon Energetyczny O..

(okoliczności bezsporne, dowód: dokumenty następstwa prawnego uczestnika postępowania – k. 83-131, zeznania świadka M. W. – k. 814 – 814 v.)

Ani wnioskodawcy, ani (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G. nie składali wniosku o ustanowienie służebności przesyłu na działce oznaczonej nr (...) położonej we F.. Wnioskodawcy nie wytaczali powództw o nakazanie usunięcia urządzeń elektroenergetycznych należących do (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w G. znajdujących się na ich nieruchomości. W

dniu 05 lutego 2015 roku (data nadania koperta – k. 37) wnioskodawcy zainicjowali postępowanie o ustanowienie służebności przesyłu.

(okoliczności bezsporna)

Uczestnik postępowania nie zainicjował sprawy o stwierdzenie nabycia w drodze zasiedzenia służebności przesyłu na działce nr (...) we F. należącej do wnioskodawców.

(okoliczność bezsporna)

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Wniosek zasługiwał na uwzględnienie w części.

Na wstępie zaznaczyć należy, iż żaden z uczestników postępowania ostatecznie ustalonego stanu faktycznego nie kwestionował. Zgromadzone w sprawie dokumenty i zeznania świadka M. W. nie wzbudziły wątpliwości Sądu w zakresie swej wiarygodności. W/w dowody w pełni korespondują ze sobą i składają się na ustalony w sprawie stan faktyczny.

Ustalając stan faktyczny Sąd oparł się również na dowodzie z opinii biegłego z zakresu elektroenergetyki J. T. (1), który w sposób czytelny opisał jakie urządzenia elektroenergetyczne uczestnika postępowania posadowione są na nieruchomości wnioskodawców, wskazał jaki był ich przebieg od chwili ich posadowienia, wytyczył strefy ochronne i wskazał powierzchnie zajęte pod liniami, urządzeniami elektroenergetycznymi na działce nr (...).

Sąd uwzględnił opinię główną oraz uzupełniającą biegłego sądowego z zakresu elektroenergetyki J. T. (1) w zakresie dotyczącym czasookresy posadowienia urządzeń przesyłowych na nieruchomość wnioskodawców, okresy oddania ich do eksploatacji oraz ustalenia czy przez okres ostatnich 40 lat zmieniały one położenie i przebieg, jeżeli tak, to kiedy i w jaki sposób. Biegły na podstawie udostępnionej dokumentacji przez strony oraz uzyskaniu dokumentacji w trakcie sporządzania opinii odpowiedział na zadane przez Sąd pytania, jak również zastrzeżenia do opinii wniesione przez wnioskodawców i uczestnika. W ocenie Sądu sporządzone opinie są pełne.

W trakcie trwania postępowania wnioskodawcy wnosili kilkakrotnie o zmianę biegłego z zakresu geodezji i szacowania nieruchomości. Kwestionowali przede wszystkim wyliczone – w ich ocenie zaniżone – wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłu. Ostatecznie Sąd dopuścił dowód z opinii biegłej sądowej z zakresu geodezji i rzeczoznawcy majątkowego – J. S. (1) W treści opinii biegła udzieliła Sądowi jednoznacznej odpowiedzi dotyczącej wysokości wynagrodzenia należnego wnioskodawcom za ustanowienie służebności przesyłu, mając na uwadze stopień jej ingerencji w treść prawa własności oraz przeznaczenie przedmiotu własności. Ponadto zadaniem biegłej było wytyczenie przebiegu służebności przesyłu według aktualnego przebiegu linii przesyłowej na działce nr (...) oraz sporządzenie mapy stanowiącej podstawę wpisania służebności do księgi wieczystej. Biegła sporządzając powyższa opinię uwzględniła m.in. wskazaną przez biegłego J. T. (1) powierzchnię zajęte pod liniami energetycznymi, słupami wraz z uwzględnieniem tzw. stref ochronnych, ale przyjęła w tym zakresie szerszy zakres przebiegu pasa służebności niż biegły J. T. (2) - szczegółowo i racjonalnie to argumentując podczas składania ustnej opinii (w trakcie rozprawy w dniu 15 października 2020 roku - k. 814 v. – 815).

Sąd podzielił wnioski zawarte w w/w opiniach biegłych sądowych. Biegli w treści sporządzonej przez siebie opinii udzielili wyczerpujących odpowiedzi na zadane im pytania oraz w sposób przekonywujący uzasadnili zawarte w niej wnioski.

Mając powyższe okoliczności na uwadze Sąd uznał, że sporządzone przez biegłych opinie pisemne (główne i uzupełniające) są rzetelne, przekonywujące i wiarygodne. Są one jasne i pełne oraz zawierają odpowiedzi na pytania Sądu zawarte w postanowieniu o dopuszczeniu tego dowodu, o czym szczegółowo będzie mowa w dalszej części rozważań.

Z kolei opinie biegłych J. S. (2), R. J., K. H. nie były brane przy ustaleniach stanu faktycznego. Okazały się nieprzydatne dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, albowiem biegli nie odpowiedzieli wyczerpująco na pytania zadane przez Sąd, zgłoszone zarzuty i nowe dowody w postaci dokumentów.

Zgodnie z art. 305¹ k.c. nieruchomości można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią urządzenia, o których mowa w art. 49 § 1 k.c., prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń (służebność przesyłu). Jeżeli właściciel nieruchomości odmawia zawarcia umowy o ustanowienie służebności przesyłu, a jest ona konieczna dla właściwego korzystania z urządzeń, o których mowa w art. 49 § 1 k.c., przedsiębiorca może żądać jej ustanowienia za odpowiednim wynagrodzeniem (art. 305² § 1 k.c.). W art. 49 § 1 k.c. mowa jest o urządzeniach służących do doprowadzania lub odprowadzania płynów, pary, gazu, energii elektrycznej oraz innych urządzeniach podobnych. Zgodnie z powołanym art. 305² § 1 k.c. przesłanką uwzględnienia wniosku o ustanowienie służebności przesyłu jest wykazanie, że jest ona konieczna dla właściwego działania urządzeń przesyłowych.

W przedmiotowej sprawie wnioskodawcy domagali się ustanowienia służebności przesyłu za wynagrodzeniem, zaś uczestnik postępowania wskazywał, że nabył już tytuł prawny do korzystania z nieruchomości wnioskodawców w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu.

W pierwszej kolejności należało się zatem odnieść do stanowiska uczestnika postępowania, który podnosił, iż nabył przez zasiedzenie służebność odpowiadającą treści służebności przesyłu. Pozytywne bowiem przesądzenie tej kwestii spowoduje, iż bezcelowym będzie czynienie ustaleń niezbędnych do ustanowienia służebności przesyłu w drodze orzeczenia Sądu, skoro przedsiębiorstwo tytuł prawny do korzystania z nieruchomości wnioskodawców już posiada.

W tym miejscu wskazać należy, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego przesądzona została pozytywnie kwestia dopuszczalności nabycia służebności gruntowej przez przedsiębiorstwo w drodze zasiedzenia na podstawie art. 292 k.c. w zw. z art. 285 k.c. (por. postanowienie z dnia 8 września 2006 r., II CSK 112/06, Mon. Pr. 2006, nr 19, s. 1016; wyrok z dnia 31 maja 2006 r., IV CSK 149/05, niepubl., uchwała z dnia z dnia 17 stycznia 2003 r., III CZP 79/02, OSNC 2003, nr 11, poz. 142). Pogląd ten podtrzymany został w uchwale z dnia 07 października 2008 roku (sygn. akt III CZP 89/08, nie publ.), w której Sąd Najwyższy uznał, że przed ustawowym uregulowaniem służebności przesyłu (art. 305⁽¹⁾- 305⁽⁴⁾ k.c.) dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa. Sąd Najwyższy wskazał, że ustanowiona na rzecz przedsiębiorstwa (w znaczeniu podmiotowym) służebność gruntowa lub nabyta przez przedsiębiorstwo w drodze zasiedzenia taka służebność, jako prawo korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie związanym z działaniem tego przedsiębiorstwa (art. 285 kc), odpowiada funkcji i treści nowo kreowanej służebności przesyłu. Tak jak dla ustanowienia na rzecz przedsiębiorcy lub nabycia przez przedsiębiorcę w drodze zasiedzenia służebności przesyłu, tak i dla ustanowienia na rzecz przedsiębiorstwa lub nabycia przez przedsiębiorstwo w drodze zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu, bezprzedmiotowe jest oznaczenie „nieruchomości władnącej”. Pogląd ten Sąd Najwyższy podtrzymał również w wyroku z dnia 12 grudnia 2008 roku (sygn. I CSK 389/08, System Informacji Prawnej LEX nr 484715).

Ogólne przesłanki zasiedzenia normuje natomiast art. 172 kc. Łącznym warunkiem jest upływ oznaczonego przez ustawę terminu nieprzerwanego posiadania samoistnego, a długość tego terminu zależy od dobrej lub złej wiary w chwili nabycia posiadania. Posiadacz nabywa bowiem własność, jeżeli posiada nieruchomości nieprzerwanie od lat dwudziestu jako posiadacz samoistny, chyba że uzyskał posiadanie w złej wierze (art. 172 § 1 kc), natomiast po upływie lat trzydziestu choćby uzyskał posiadanie w złej wierze (art. 172 § 2 kc). Ponadto art. 292 kc określa szczególny warunek zasiedzenia służebności, w mianowicie korzystanie z trwałego i widocznego urządzenia. Konstatując należy stwierdzić, że dla stwierdzenia nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu konieczne jest spełnienie dwóch przesłanek: posiadania służebności i upływu czasu, którego długość zależy od dobrej

lub złej wiary posiadacza. Przy czym, zgodnie z art. 352 § 1 k.c. do posiadania służebności stosuje się odpowiednio przepisy o posiadaniu rzeczy, a zatem posiadanie służebności nie musi mieć cech posiadania samoistnego.

Odnosnie początku biegu terminu zasiedzenia (objęcia nieruchomości w posiadanie) należy przywołać pogląd wyrażony w postanowieniu SN z dnia 06 września 2013 r. V CSK 440/12, LEX nr 1391378 oraz postanowieniu SN z 24 maja 2013 r., V CSK 287/12, OSNC 2014/2/20, LEX nr 1365761, z którym Sąd orzekający w pełni się zgadza. Zgodnie z tym poglądem objęcie nieruchomości w posiadanie prowadzące do zasiedzenia rozpoczyna się nie dopiero z chwilą przyłączenia urządzeń energetycznych do sieci, lecz już z chwilą rozpoczęcia na nieruchomości prac zmierzających do wybudowania urządzeń. Zdaniem Sądu Najwyższego ograniczenia we władaniu przez właściciela nieruchomości ujawniają się niewątpliwie już wtedy, gdy przedsiębiorca zajął oznaczoną część tej nieruchomości i rozpoczął prace związane z wznoszeniem urządzeń służących do przesyłania energii elektrycznej. Już wtedy, jeżeli właściciel sprzeciwia się takiemu stanowi rzeczy, może podjąć działania zmierzające do tego, aby przedsiębiorca zaprzestał naruszenia jego władztwa. Z tym też zdarzeniem należy wiązać początek biegu terminu do zasiedzenia służebności.

Do nabycia służebności przez zasiedzenie wymagany jest stan samoistnego posiadania. Należy zwrócić uwagę na treść art. 339 kc, który wprowadza domniemanie posiadania samoistnego oraz art. 352 kc. Posiadaczem służebności jest bowiem osoba, która „faktycznie korzysta z nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności”. Bez wątplenia niezbędny jest tutaj zamiar (animus) korzystania z nieruchomości dla siebie. Natomiast w obszarze fizycznego związku z nieruchomością (corpus) posiadanie służebności ogranicza się jedynie do „faktycznego korzystania” z nieruchomości w ograniczonym zakresie - w zakresie odpowiadającym treści służebności.

Władztwo wykonywane przez uczestnika i jego poprzedników prawnych na nieruchomości wnioskodawców odpowiadało zakresowi służebności gruntowej przesyłu. Polegało ono na wzniesieniu na gruncie trwałych i widocznych urządzeń do przesyłu energii elektrycznej oraz na korzystaniu z nich w tym celu (w sprawie nie ujawniono aby nie realizowano przesyłu przez te urządzenia) oraz w celu przebudowy, konserwacji i naprawy, co stanowiło przedmiot działalności przedsiębiorstwa. Było zatem wykonywane „dla siebie” w zakresie i w sposób, jaki odpowiadał służebności gruntowej przesyłu. Niewątpliwie obie sieci, których dotyczy niniejsza sprawa, od ich wybudowania stanowiły składnik przedsiębiorstwa włączony do sieci, czego wnioskodawcy nie kwestionowali. Przedsiębiorstwo energetyczne (uczestnik i jego poprzednicy prawni) funkcjonowało i prowadziło (do chwili obecnej) działalność gospodarczą polegającą na przesyłaniu energii elektrycznej z wykorzystaniem urządzeń stanowiących sieć energetyczną, łącząc je z innymi elementami instalacji – nie była to okoliczność sporna w tej sprawie.

Nadto, jak słusznie podnosi się w literaturze i co podkreślał także Sąd Najwyższy między innymi w wyroku z dnia 31 maja 2006 roku IV CSK 149/2005 (Lex Polonica nr 409449), przy ocenie posiadania prowadzącego do zasiedzenia służebności trzeba mieć na uwadze, że zgodnie z art. 292 k.c. do nabycia służebności gruntowej przez zasiedzenie stosuje się przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie jedynie odpowiednio. Tym samym posiadania prowadzącego do nabycia służebności gruntowej przez zasiedzenie nie można utożsamiać z posiadaniem prowadzącym do nabycia przez zasiedzenie własności nieruchomości. Zgodnie natomiast z art. 352 k.c., kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności, jest posiadaczem służebności, a do posiadania służebności przepisy o posiadaniu rzeczy stosuje się tylko odpowiednio. Posiadanie służebności jest bowiem odrębną kategorią posiadania i ze swej istoty ma charakter samoistny, ponieważ ocenie podlega sposób władania służebnością (tak jak ograniczonym prawem rzeczowym), a nie cudzą rzeczą. Posiadacz taki włada rzeczą jedynie w ograniczonym zakresie dotyczącym utrzymywania urządzeń przesyłowych. Posiadanie służebności wykonywane było przez uczestnika w sposób trwały i stosownie do jego potrzeb (i jego poprzedników), tak jak ma to właśnie miejsce w przypadku służebności przesyłu.

Zgodnie z przepisem art. 172 k.c., istotne znaczenie dla ustalenia długości terminu pozwalającego na zasiedzenie ma dobra bądź zła wiara posiadacza. W dobrej wierze jest posiadacz, który pozostaje w błędnym, ale usprawiedliwionym okolicznościami przeświadczeniu, że przysługuje mu prawo do rzeczy, które faktycznie wykonuje (w tym wypadku prawo do korzystania z nieruchomości w zakresie utrzymywania na niej urządzeń przesyłowych). W złej wierze jest ten, kto wie albo wiedzieć powinien, że prawo własności przysługuje nie jemu, lecz innej osobie. Oznacza to, że

ocenie podlega zasadność przeświadczenia nabywcy o przysługującym mu prawie przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności towarzyszących (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 07 października 2010 roku, sygn. IV CSK 152/10, System Informacji Prawnej Lex nr 707912). Decydujące znaczenie ma stan dobrej lub złej wiary w chwili uzyskania posiadania.

Na początku rozważań w zakresie zasiedzenia służebności wskazać należy, że w przedmiotowej sprawie poza sporem pozostawało, iż na należącej do wnioskodawców nieruchomości znajdują się trwałe i widoczne urządzenia w postaci wchodzącej obecnie w skład przedsiębiorstwa uczestnika napowietrznych linii energetycznych (...) i (...) wspartych na słupach (obecnie po 1 słupie każda z w/w linii). Przebieg linii przesyłu, okres posadowienia urządzeń, przeprowadzane remonty związane m.in. z wymianą słupów także nie stanowiły kwestii spornej. Nie były również podważane przekształcenia podmiotowe po stronie uczestnika postępowania. Urządzenia przesyłowe znajdujące się nad powierzchnią działki wnioskodawców są urządzeniami widocznymi i trwałymi – posadowionymi przez poprzednika prawnego uczestnika postępowania. Linie energetyczne i podtrzymujące je słupy są urządzeniami materialnymi odpowiadającymi treści służebności pod względem gospodarczym, umożliwiają korzystanie z cudzej nieruchomości w zakresie służebności.

W ocenie Sądu poprzednicy prawni uczestnika uzyskali posiadanie nieruchomości wnioskodawców w złej wierze. Uczestnik nie podjął nawet próby wykazania, że posiadał jakiegokolwiek uprawnienie do posiadania nieruchomości wnioskodawców (ich poprzedników). W chwili modernizacji linii niskiego i średniego napięcia w 1975 roku a następnie w 1989 roku właścicielami nieruchomości były osoby fizyczne, a poprzednicy prawni uczestnika nie mieli tytułu do posadowienia na i nad nieruchomością urządzeń elektroenergetycznych. Z tego względu Sąd przyjął, że poprzednik prawny uczestnika wszedł w posiadanie spornej nieruchomości będąc w złej wierze, stąd znajdują zastosowanie dłuższe terminy zasiedzenia.

Podkreślenia w przedmiotowej sprawie także wymaga, a co wynika z opinii biegłego z zakresu elektroenergetyki, linia napowietrzna (...) zostały przekazane do eksploatacji Zakładu (...) w 1967 roku. Poprzednim właścicielem linii były Zakłady (...) z siedzibą w B.. Linia ta wybudowana została najprawdopodobniej przed rokiem 1939. Podobnie linia napowietrzna (...) lub jej fragment wraz z stacją transformatorową (...)kV musiała zostać oddana do eksploatacji znacznie wcześniej lub w tym samym roku, zatem przed wybudowaniem linii (...) – przed rokiem 1939. Brak jest jednak dokumentów, które w sposób jednoznaczny wskazywałyby, że przed rokiem 1939 linie (...) i (...) były wybudowane i jaki był ich dokładny przebieg.

Linia (...) uległa następnie przebudowie w latach 1973 - 1975, na nieruchomości ustawiony był słup pojedynczy, przelotowy – krańcowy ALA-10 nr (...), na którym podwieszona była linia napowietrzna wiejska zasilana ze stacji transformatorowej. Słup ten po 1978 roku – w 1989 roku został wymieniony na rozkracny - krańcowy i przebieg linii (...) na działce nr (...) uległ zmianie – znacznemu ograniczeniu. Słup zmienił swoje położenie, został zdemontowany i wymieniony na rokracny, końcowy oraz przestawiony o ok. 3 m w kierunku jedni. Około 20 m linii napowietrznej (...) zostało nad nieruchomością nr (...) trwale zdemontowane. Nad nieruchomością pozostał jedynie ok 5 - 6metrowy odcinek linii oraz przyłącza napowietrzne wykonane przewodem typu „warkocz” do budynków.

Natomiast linia (...) w okresie 40 lat również uległa przebudowie, a jej przebieg w znacznym stopniu ograniczono, gdyż w 1989 roku zdemontowano ok. 160 m linii (tzw. odgałęzienie od linii (...)). Dotychczasowy słup rozkracny, odgałęźny został wymieniony na pojedynczy, przelotowy typu ŻN-12 nr (...), a linia pozostała w układzie trójkątnym. Przewody wymieniono na 3xAFI-6-70 mm⁽²⁾. Lokalizacja słupa w linii magistralnej (...) ze względów montażowych w 1989 roku uległa przesunięciu o ok. 1-2 m, jednak trasa linii magistralnej (...) nie uległa zmianie. Zmiana ta nie spowodowała, iż linia (...) M. – M. wykraczała poza dotychczasowy zakres jej przebiegu.

Dnia 06 lutego 1990 roku dokonano odbioru prac polegających na remoncie kapitalnym linii (...) i linii SN (opisanym powyżej). Od 1990 roku trasa linii (...) i linii (...) na w/w działce pozostają bez zmian.

Odnieść się w tym miejscu również należy do daty początkowej eksploatacji tej infrastruktury – również po wykonaniu prac modernizacyjnych.

W przedmiotowej sprawie wnioskodawcy kwestionowali, że linie energetyczne od czasu generalnych remontów w końcu 1975 roku pozostawały w niezmiennym stanie, aż do chwili obecnej. Przy czym stanowisko to zostało zweryfikowane. Jak wynika z dokumentacji zgromadzonej w aktach sprawy przebieg linii (...) po 1975 roku do chwili obecnej nie uległ zmianie. Pomimo przebudowy, zdemontowania ok. 160 m linii, wymiany słupa na pojedynczy zakres przebiegu linii nie wykraczał poza dotychczasowy. W tym stanie rzeczy przyjąć należało, że koniec roku 1975 (w przypadku linii (...)) jest datą początkową objęcia w posiadanie przez poprzednika prawnego uczestnika postępowania nieruchomości wnioskodawców (a wówczas ich poprzedników prawnych) w zakresie służebności przesyłu i ich przebiegu wskazanym w opiniach biegłych. Zaznaczyć ponownie należy, iż modernizacja linii w 1989 roku przeprowadzona przez wnioskodawcę nie ma znaczenia w realiach niniejszej sprawy, albowiem nie wpłynęła ona na przebieg w/w linii.

Odnosząc się do terminu zasiedzenia służebności w przedmiotowej sprawie (a dotyczący linii (...)) należy wskazać, że do dnia 30 września 1990 roku posiadacz nieruchomości nie będący jej właścicielem nabywał jej własność, jeżeli posiadał nieruchomość nieprzerwanie od lat dziesięciu jako posiadacz samoistny, chyba że uzyskał posiadanie w złej wierze (zasiedzenie), zaś po upływie lat dwudziestu posiadacz nieruchomości nabywał jej własność, choćby uzyskał posiadanie w złej wierze. Tymczasem, od dnia 01 października 1990 r., gdy weszła w życie ustawa z dnia 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 55, poz. 321) nastąpiło przedłużenie o dziesięć lat terminów zasiedzenia nieruchomości. Obowiązujący dotychczas termin 20 lat w razie złej wiary, uległ wydłużeniu do lat 30 lat. Ponadto, według właściwego przepisu międzyczasowego ustawy nowelizacyjnej (art. 9) „do zasiedzenia, którego bieg rozpoczął się przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się od tej chwili przepisy niniejszej ustawy”. W konsekwencji należało uznać, że zasiedzenie służebności dotyczącej linii (...) na działce nr (...), a zmodernizowanej w 1975 roku biegnie dalej z zastosowaniem nowego 30 - letniego terminu. Skoro zatem termin zasiedzenia dotyczący linii (...) rozpoczął się z końcem 1975 roku, to nabycie służebności przez zasiedzenie nie mogło nastąpić wcześniej niż z końcem 2005 roku. Sąd przyjął bowiem, iż skoro nie można określić daty dziennej odbioru linii zmodernizowanej 1975 roku to należało założyć, że linia ta była wykonana najpóźniej w 31 grudnia 1975 roku.

Zaznaczyć równocześnie należy, iż w sprawie o ustanowienie służebności przesyłu nie jest elementem koniecznym wskazanie pewnej daty początkowej objęcia w posiadanie i daty upływu okresu zasiedzenia, jak ma to miejsce w sprawie o stwierdzenie nabycia własności nieruchomości w drodze zasiedzenia, gdzie elementem niezbędnym jest ustalenie daty nabycia własności. Zwłaszcza, że w realiach niniejszej sprawy nie ujawniła się jakakolwiek okoliczność świadcząca o przerwaniu czy zawieszeniu biegu zasiedzenia odnośnie linii średniego napięcia (art. 121 k.c. i nast. w związku z art. 175 k.c.). Wniosek o ustanowienie służebności przez wnioskodawców został natomiast złożony w dniu 05 lutego 2015 roku. Przerwa biegu zasiedzenia w rozumieniu art. 123 § 1 pkt 1 k.c. w związku z art. 175 k.c. może polegać na czynnościach podjętych przez właściciela nieruchomości bezpośrednio w celu przeciwstawienia się posiadaniu tej nieruchomości przez inną osobę; może to przybrać postać zarówno wniesienia powództwa petytoryjnego (windykacyjnego lub negatoryjnego), jak też innych czynności, materialnoprawnych i procesowych, prowadzących do dochodzenia lub ustalenia prawa własności na drodze sądowej lub przed innym właściwym organem (tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 05 kwietnia 2012 roku w sprawie II CSK 395/11 LEX nr 1170227). Przy czym jak jednoznacznie przyjmuje się w doktrynie jak i orzecznictwie przerwę biegu zasiedzenia powoduje tylko takie działanie właściciela, które bezpośrednio zmierza do przerwania posiadania posiadacza, a więc takie, które stanowi tzw. akcję zaczepną wymierzoną przeciwko posiadaczowi, zmierzającą do pozbawienia go posiadania.

W tej sytuacji przyjąć należało, że nie doszło do przerwania biegu zasiedzenia dotyczącego linii średniego napięcia znajdującej się na działce nr (...), albowiem wnioskodawcy nie wystąpili z żądaniem m. in. usunięcia tzw. urządzeń przesyłowych.

W związku ze skutecznie podniesionym zarzutem zasiedzenia Sąd (w pkt III postanowienia) oddalił wniosek w zakresie żądania ustanowienia służebności przesyłu dla linii (...).

Inaczej sytuacja przedstawia się z linią niskiego napięcia. W 1989 roku nastąpiła wymiana słupa linii (...) - na betonowy słup, rozkracalny, krańcowy, który jednocześnie został przesunięty o około 3 m w poprzek - w kierunku jezdni. Te przesunięcie spowodowało, że przebieg tzw. trasy linii magistralnej (...) – wykraczał poza dotychczasowy zakres jej przebiegu. Konsekwencją powyższego jest to, że bieg terminu zasiedzenia może więc być liczony dopiero od 1989 roku, konsekwencją czego 30 – letni termin zasiedzenia (mając na uwadze przepisy przejściowe wynikające z ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 55, poz. 321 oraz uwagi przedstawione powyżej) upłynąłby dopiero w 2019 roku. Wniosek o ustanowienie służebności, który przerwał bieg terminów przedawnienia - art. 123 § 1 pkt 1 k.c. w związku z art. 175 k.c. - został wniesiony w przedmiotowej sprawie w lutym 2015 roku. Nie mogło zatem nastąpić nabycie przez zasiedzenie służebności przesyłu w zakresie linii (...) wraz z przyłączami, opartej na betonowym słupie rozstawnym ŻN-9.

Dlatego też Sąd uwzględnił wniosek o ustanowienie służebności przesyłu w zakresie linii (...) wspartej na słupie rozkracalnym ŻN-9 wraz z przyłączami. Nie ulega także wątpliwości, że ustanowienie służebności jest w przedmiotowej sprawie – w tym zakresie - konieczne dla właściwego korzystania z urządzeń przesyłowych, z uwagi na już istniejącą linię, przyłącza i posadowiony słup.

W związku z powyższym, należało obciążyć nieruchomości wnioskodawców służebnością przesyłu na rzecz uczestnika w zakresie w/w urządzeń, o czym orzeczono jak w pkt I sentencji postanowienia. Dokonano powyższego według urządzeń i ich przebiegu określonego ostatecznie przez biegłego z zakresu elektroenergetyki J. T. (1) oraz długości i szerokości wynikającej z opinii biegłej z zakresu geodezji J. S. (1). Jednocześnie obszar gruntu zajętego przez urządzenia linii niskiego napięcia wraz ze strefami ochronnymi wytyczonymi przez biegłą J. S. (1) był podstawą wyliczenia należnego wnioskodawcom wynagrodzenia. Wszystkie urządzenia i linie znajdujące się na działce nr (...), zostały zinwentaryzowane przez biegłego z zakresu elektroenergetyki, zaś jej przebieg przez biegłą z zakresu geodezji, którzy opisali je dokładnie i oznaczyli ich przebieg na mapie. Orzeczenie Sądu precyzyjnie więc określa treść przebiegu służebności przesyłu by można było ją zidentyfikować, i w ocenie Sądu odwołanie do mapy i opisu biegłych ten wymóg spełnia.

Kolejnym elementem spornym pomiędzy stronami była wysokość należnego wynagrodzenia za ustanowienie służebności. Kodeks cywilny nie ustanawia żadnych matematycznych wzorów ani reguł pozwalających na obliczenie tego wynagrodzenia. Wzory, którymi posługują się biegli zostały przez nich wypracowane na podstawie ich praktyki, natomiast nie są w żaden sposób wiążące dla Sądu. Z uwagi na brak ustawowych wskazówek według których należy ustalić wysokość wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu można tu w drodze analogii sięgnąć do dorobku orzecznictwa i doktryny dotyczących wynagrodzenia należnego właścicielowi nieruchomości obciążonej za ustanowienie służebności drogi koniecznej. Skutkiem ustanowienia tej służebności jest w istocie pozbawienie dotychczasowego właściciela możliwości wykorzystywania gruntu zajętego pod drogę, natomiast skutkiem ustanowienia służebności przesyłu wyłącznie ograniczenie użytkowania polegające na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem urządzeń, o których mowa w art. 49 § 1 k.c. Wynagrodzenie powinno być proporcjonalne do stopnia ingerencji w treść prawa własności, uwzględniać wartość nieruchomości i w takim kontekście mieć na względzie straty właściciela z uszczuplenia prawa własności. Inwestycja na nieruchomości obciążonej służąca w gruncie rzeczy celom publicznym jest zdarzeniem nieodwracalnym w pewnym przedziale czasu. Przewidywany okres trwałości urządzeń ma również wpływ na wysokość wynagrodzenia, którego suma nawet w odległej perspektywie nie powinna przekraczać wartości obciążonej nieruchomości, a jeśli nieruchomość ze względu na głębokość posadowienia urządzeń przesyłowych może być nadal wykorzystywana, suma wynagrodzenia w takiej perspektywie powinna być odpowiednio niższa od wartości nieruchomości. Przy ocenie wysokości wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu w przedmiotowej sprawie Sąd uwzględnił między innymi sposób wykorzystywania przedmiotowej nieruchomości, jej przeznaczenie w planie zagospodarowania przestrzennego oraz rozwój gospodarczy terenów położonych w sąsiedztwie, wpływ urządzeń

przesyłowych na ewentualne zamierzenia inwestycyjne właściciela, które z tych przyczyn mogą być ograniczone (tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 05 kwietnia 2012 roku w sprawie II CSK 401/11, LEX nr 1211144).

Z tych powodów Sąd zasądził jednorazowe wynagrodzenia posługując się danymi dostarczonymi w treści opinii sporządzonej przez biegłą z zakresu geodezji szacowania nieruchomości mgr inż. J. S. (1).

W ocenie Sądu nieruchomość wnioskodawców winna być obciążona w jak najmniejszym zakresie, ale wynikającym z niezbędnych potrzeb strony władającej, przy uwzględnieniu również interesu właściciela obciążających gruntów. To, że służebność jako prawo rzeczowe obciąża całą nieruchomość jako jedną rzecz, nie oznacza, że uprawnienia będące jej treścią muszą i mogą być wykonywane na całej rzeczy, z reguły bowiem dotyczą one tylko jakiejś części obciążonej nieruchomości. Ta okoliczność jest istotna dla opisanie treści ustanowionej służebności, której rozmiar i wielkość są determinowane przez treść służebności – zakres ten oznaczają strony w umowie ustanawiającej ograniczone prawo rzeczowe lub Sąd, jeśli prawo to ma swoje źródło w jego konstytutywnym orzeczeniu, natomiast jeśli służebność odpowiadająca treści służebności przesyłu przedsiębiorca nabywa ją w tych tylko granicach przestrzennych, w jakich wskazuje, że korzysta lub będzie korzystać. Rozstrzygnięcie o ustanowieniu służebności przesyłu i o wynagrodzeniu za ustanowienie tego prawa cechuje bez wątpienia integralność, tzn. koniecznymi elementami rozstrzygnięcia jest zarówno ustanowienie prawa jak i równoczesne orzeczenie o wynagrodzeniu, przy czym wysokość tego wynagrodzenia wiąże się nierozdzielnie m.in. z zakresem przestrzennym służebności i ustaloną przez sąd jej treścią.

Podkreślić należy, że w orzecznictwie przyjmuje się, że zakres obciążenia nieruchomości służebnością przesyłu, będącą służebnością czynną, ustanowioną dla urządzeń infrastruktury elektroenergetycznej, obejmuje uprawnienie do określonych działań dotyczących urządzeń przesyłowych, ich budowy, utrzymania, remontów itp. dotyczących nieruchomości obciążonej. Nie obejmuje natomiast innych ograniczeń prawa własności wynikających z odmiennych przyczyn niż to ograniczone prawo rzeczowe, tj. ograniczeń własności związanych z oddziaływaniem linii elektroenergetycznej na otoczenie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2018 r. III CZP 118/17). Zatem przyjmując należy, że powierzchnia nieruchomości zajęta pod służebność powinna odpowiadać warunkom eksploatacji sieci przyjętym w przedsiębiorstwie, będącym właścicielem urządzeń przesyłowych. Przestrzeń, w jakiej przedsiębiorca przesyłowy może poruszać się, realizując przysługującą mu służebność przesyłu, powinna być oznaczona w sentencji postanowienia; w przestrzeni tej właściciel nieruchomości obciążonej nie może podejmować działań utrudniających lub uniemożliwiających przedsiębiorcy przesyłowemu wykonywanie służebności. Rozmiar tej przestrzeni to zwykle pasy gruntu rozpościerające się wzdłuż napowietrznych linii elektroenergetycznych, wzdłuż linii kablowej lub wokół słupów przesyłowych. Tak wyznaczone pasy gruntu wyznaczają granice wykonywania służebności, której treść wynika z sentencji postanowienia. Korzystanie z pasów nieruchomości znajdujących się pod liniami przesyłowymi, nad liniami kablowymi będzie możliwe tylko wtedy, gdy okaże się to niezbędne dla prawidłowego funkcjonowania tych linii; w żadnym razie określenie granic tych pasów nie uprawnia przedsiębiorcy do stałego z nich korzystania.

Warto też podkreślić, jak wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia z dnia 18 maja 2016 r. V CSK 531/15, iż powierzchnia nieruchomości zajęta pod służebność powinna odpowiadać warunkom eksploatacji sieci przyjętym w przedsiębiorstwie będącym właścicielem urządzeń przesyłowych. Przestrzeń zatem w jakiej przedsiębiorca przesyłowy może poruszać się realizując przysługującą mu służebność powinna być oznaczona, przy tym jest to też przestrzeń, w której właściciel nieruchomości obciążonej nie może podejmować działań, które przedsiębiorcy przesyłowemu utrudniłyby lub uniemożliwiłyby wykonywanie służebności. Tak więc przestrzeń, o której tu mowa, jej rozmiar, wielkość, są determinowane przez treść służebności i niewątpliwie przestrzeń ta to nie tylko przestrzeń (nad gruntem) zajęta przez przewody przesyłowe. Rozmiar tej przestrzeni to zwykle pasy gruntu rozpościerające się wzdłuż linii napowietrznych, czy też wokół słupów przesyłowych.

Z bogatego i ustabilizowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika również, że wynagrodzenie jest ustalane w związku z ustanowieniem na podstawie postanowienia sądu służebności przesyłu jako tytułu prawnego do korzystania przez przedsiębiorcę przesyłowego z cudzej nieruchomości, w zakresie niezbędnym do eksploataowania urządzeń i wykonywania innych - wymienionych wyżej przykładowo - czynności. Ustawa nie wskazuje kryteriów ustalania

wysokości tego wynagrodzenia, które jest, co należy podkreślić, wynagrodzeniem za obciążenie nieruchomości ograniczonym prawem rzeczowym. Oznacza to, że wynagrodzenie powinno być ustalane każdorazowo indywidualnie i dostosowane do okoliczności, w tym zakresu, charakteru i trwałości obciążenia, jego uciążliwości, wpływu na ograniczenie korzystania z nieruchomości przez właściciela, a także zmniejszenia jej wartości. Uwzględnić należy, czy urządzenia przesyłowe służą także zaspokojeniu potrzeb właściciela nieruchomości obciążonej (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2012 r., II CSK 401/11).

W ocenie Sądu w przedmiotowej sprawie możliwość intensywności korzystania przez właścicieli tej nieruchomości jest znacznie większy niż uczestnika postępowania – jako dysponenta przeprowadzającego w zasadzie jedynie prace konserwacyjno – remontowe, których częstotliwość nie jest duża. Jednakże z drugiej strony nie można przy ustaleniu należnego wynagrodzenia tracić z pola widzenia, że uczestnik, w związku z przebiegiem urządzeń przesyłowych przez nieruchomość otrzymuje z tego tytułu wymierne korzyści. Posadowione na gruncie wnioskodawców urządzenia stanowią część sieci, która służy uczestnikowi do wykonywania usług, z czego czerpie zyski, z drugiej strony, z których korzystają również m. in. uczestnicy.

W ocenie Sądu wynagrodzenie na poziomie ustalonym w postanowieniu uwzględnia wszystkie powołane wcześniej kryteria i jak najbardziej należy je uznać za odpowiednie do rodzaju ograniczeń w wykonywaniu prawa własności, jaka, jakie stwarza służebność.

Wynagrodzenie w zasadzie powinno być jednorazowe i takie wynagrodzenie Sąd przyznał. Biegła sądowa J. S. (1) wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłu dla nieruchomości wnioskodawców za linię niskiego napięcia określiła na łączną kwotę 595 zł (198 zł pod linią – twz. strefa ograniczonego korzystania oraz 397 zł – trwale wyłączenie spod korzystania w zakresie posadowienia słupa linii (...)). Wybór podejścia oraz metody i techniki szacowania nieruchomości biegła dokonała przy uwzględnieniu stopnia ograniczenia własności, przeznaczenia nieruchomości w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, wartości nieruchomości, trwałości ograniczenia własności oraz dostępnych danych o cenach, dochodach i cechach nieruchomości podobnych. Biegła dokonując wyceny, starannie dobrała transakcje, służące jako materiał porównawczy, przyjęła właściwe współczynniki korygujące i sporządziła operat w taki sposób, żeby - będąc jednym z dowodów w sprawie - był zrozumiały i służył celom, dla których został sporządzony (wyrok WSA w Warszawie z 27.02.2009 r. I SA/Wa 869/08 -Lex nr 527206). Przyjęta w operacie ilość transakcji była wystarczająca, a rodzaj i cechy porównywanych obiektów nie budziły jakichkolwiek zastrzeżeń (zob. np.: wyrok WSA we Wrocławiu z 17.07.2009 r., I SA/Wr 832/09 - Lex nr 529315).

W świetle powyższego Sąd, zasądził od uczestniczki na rzecz wnioskodawców kwotę 595 zł tytułem jednorazowego wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu (linią (...)) płatną w terminie 7 dni od dnia uprawomocnienia się postanowienia. O odsetkach ustawowych za opóźnienie orzeczono zgodnie z art. 481 kc.

W tym stanie rzeczy, na podstawie art. 305² § 1 k.c., art. 292 k.c. w zw. z art. 285 k.c. w zw. z art. 172 k.c. orzeczono jak w pkt I, II i III sentencji postanowienia.

O kosztach postępowania orzeczono stosownie do treści art. 520 § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem każdy z uczestników postępowania nieprocesowego ponosi koszty postępowania związane ze swoim uczestnictwem w sprawie, co oznacza, że obciążają go koszty tej czynności, której sam dokonał, jak i czynności podjętej w jego interesie, także przez Sąd, na jego wniosek lub z urzędu. Sąd nie uznał za słuszne skorzystania z wyjątków od powyższej zasady, jakie oferują § 2 i § 3 cytowanego przepisu. Dlatego mając na uwadze treść postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 09 grudnia 1999 r. (III CKN 497/98, OSNC 2000/6/116, Biul.SN 2000/2/13, Wokanda 2000/4/11 „Uznanie przez sąd w postępowaniu nieprocesowym, że wniosek uczestnika o zasądzenie kosztów postępowania nie uzasadnia odstąpienia od reguły określonej w art. 520 § 1 k.p.c., powoduje oddalenie tego wniosku”), orzeczono jak w pkt IV orzeczenia.

O kosztach sądowych orzeczono natomiast w pkt V postanowienia, w myśl art. 113 ust 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2010 r. nr 90, poz. 594) w związku z art. 520 § 1 k.p.c. Koszty wynagrodzenia biegłych sporządzających opinie w sumie wyniosły 19.019,22 zł, a nieopłacona została z tej

sumy pozostała kwota 6.019,22 zł. Wnioskodawcy uiszcili łącznie zaliczki w wysokości 10.000 zł, zaś uczestnik jedynie 3.000 zł. Właściciele nieruchomości zainicjowali tę sprawę i w zakresie jednej linii ustanowiono służebność przesyłu. Jednakże sprawa powyższa została zainicjowana również w celu zaspokojenia potrzeb przedsiębiorstwa przesyłowego, które powinno dążyć do uregulowania sytuacji prawnej swoich urządzeń elektroenergetycznych posadowionych na cudzym gruncie. To on powinien być w pierwszej kolejności zainteresowany uregulowaniem stanu prawnego w zakresie korzystania z nieruchomości wnioskodawców, bądź poprzez wystąpienie z wnioskiem o ustanowienie służebności bądź z wnioskiem o stwierdzenie zasiedzenia. Bezczynność uczestnika w tym zakresie i oczekiwanie na inicjatywę wnioskodawców była nieuzasadniona. W związku z powyższym nałożono na uczestnika obowiązek zwrotu nieuiszczonych kosztów sądowych, których wysokość jest porównywalna z tymi poniesionymi przez wnioskodawców.